

**Startnotitie voor het
provinciale Waterhuishoudingsplan
2009-2015**

- CONCEPT -

23-10-2007

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
1. Probleemanalyse/nut & noodzaak.....	4
2. Werkwijze	6
3. Verantwoordelijkheidsverdeling en scheiding PS – GS	14
4. Bijdrage Provinciale Staten	16
5. Beleidsvrijheid	17
6. Inventarisatie onderwerpen en scenario's.....	20
Bijlage 1. Overzicht waterlichamen Noord-Brabant	

Inleiding

Op grond van de huidige Wet op de waterhuishouding (Wwh) en de nieuwe Waterwet die de Wwh waarschijnlijk per 1 januari 2009 gaat vervangen, dienen de provincies te beschikken over een provinciaal Waterhuishoudingsplan. Dit vormt het strategische beleidskader voor de waterhuishouding in de provincie. Het vigerende WHP is verlengd tot eind 2009 om zo ruimte te geven aan het voorbereiden van een nieuw WHP conform de nieuwe Waterwet en de Europese Kaderrichtlijn Water.

De voorliggende Startnotitie voor het nieuwe provinciale Waterhuishoudingsplan 2009-2015¹, hier verder afgekort als Startnotitie WHP, vormt het begin van het schrijven van het nieuwe WHP 2009-2015. De notitie is geschreven vanuit de sturingsfilosofie die door PS in de nota 'Sturen met kaders' (november 2006) is vastgelegd. De inhoudsopgave van de Startnotitie volgt de indeling in onderwerpen die in 'Sturen met kaders' voor startnotities is opgenomen.

De Startnotitie wijkt echter om twee redenen af van de intentie voor startnotities in 'Sturen met kaders'.

De eerste reden is dat het traject voor een nieuw WHP al is gestart in januari 2006, met een bestuursopdracht van PS aan GS om de voorbereidingen voor een nieuw WHP op te starten. Om sturing te kunnen geven aan het WHP-proces hebben PS in januari 2006 aan GS verzocht een Hoofdlijnnota op te stellen. In januari 2006 was 'Sturen met kaders' nog niet vastgesteld. Tijdens de bespreking van de 'Hoofdlijnnota Waterhuishoudingsplan 2009' op 30 januari 2007 in de Statencommissie Ruimte & Milieu, is door gedeputeerde A. Moons de toezegging gedaan alsnog een Startnotitie op te stellen. De uitgangspunten in voornoemde 'Hoofdlijnnota' worden daarbij als richtinggevend beschouwd.

De tweede reden is dat ook de verplichtingen op grond van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) in het WHP moeten worden verankerd. De implementatie van de KRW vindt plaats per stroomgebied voor de Maas, de Rijn en de Schelde in een zogenoemd stroomgebiedbeheerplan. Het betreft dus geen uitwerking per provincie. De implementatie van de KRW is een gezamenlijk proces van alle overheden: Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten, elk op basis van de eigen bevoegdheden. Voor dit doel loopt per stroomgebied een afzonderlijk traject, parallel aan het WHP. Dat betekent dat de gezamenlijke afspraken in het KRW-traject mede bepalend zijn voor een deel van de inhoud van het WHP.

In de hoofdstukken 2 en 5 van deze Startnotitie wordt verder ingegaan op de relatie tussen WHP en KRW en de consequenties voor de provincie.

---

¹ Het WHP zal vanaf 1 januari 2009 op grond van de dan in werking tredende Waterwet naar verwachting 'regionaal waterplan' gaan heten.

1. Probleemanalyse/nut & noodzaak

De noodzaak voor het herzien van het bestaande provinciale strategische kader voor water (WHP 2003-2006) is drieledig:

1. De huidige en nieuwe wettelijke kaders (Wet op de waterhuishouding, ontwerp-Waterwet) eisen dat de provincies beschikken over een strategisch beleidskader voor water. Actualisering is nodig vanwege de implementatie van nieuw Europees waterbeleid.
2. Er vindt op grond van de ontwerp-Waterwet een verandering plaats van provinciale bevoegdheden waarop de bestaande plannen moeten worden aangepast.
3. De huidige toestand van de Brabantse watersystemen en waterafhankelijke natuurwaarden vraagt om een strategisch kader dat de uitvoering verder ondersteunt.

Ad. 1. Wettelijke kaders

Op grond van de huidige Wet op de waterhuishouding (Whh) en van de ontwerp-Waterwet, die op dit moment in procedure is en die waarschijnlijk per 1 januari 2009 de Whh zal vervangen, dienen de provincies te beschikken over een provinciaal Waterhuishoudingsplan (WHP) dat een strategisch beleidskader vormt voor de waterhuishouding in de provincie. In dat plan dienen de provincies waterhuishoudkundige functies toe te kennen, doelstellingen vast te leggen, maatregelen op te nemen en de financiële consequenties aan te geven. Het beleid dient mede gericht te zijn op de verplichtingen vanuit het Europese beleid zoals de Kaderrichtlijn Water (KRW).

De nieuwe Waterwet voorziet in een hechtere afstemming tussen het provinciale Water(huishoudings)plan en de reguliere strategische waterplannen van Rijk, waterschappen en gemeenten dan voorheen het geval was. De belangrijkste reden hiervoor is dat het Rijk de input voor de stroomgebiedheerplannen via de reguliere plannen wil laten verlopen, maar tevens is het Rijk als eindverantwoordelijke verplicht om de stroomgebiedbeheerplannen uiterlijk in maart 2010 aan te leveren aan de EU. Het Rijk wil beide doelen bereiken door een gelijklopend proces en de min of meer gelijktijdige vaststelling van de reguliere waterplannen eind 2009 verplicht te stellen. Het vigerende Noord-Brabantse WHP had een looptijd tot 31 december 2006. Op 20 januari 2006 hebben PS echter besloten het bestaande WHP te verlengen tot uiterlijk december 2009 om op deze wijze voldoende ruimte te scheppen voor een goede voorbereiding voor een WHP onder het nieuwe wettelijke regime.

Ad. 2. Verandering bevoegdheden

Op dit moment is de provincie verantwoordelijk voor het strategische en operationele grondwaterbeheer. Bij de inwerkingtreding van de Waterwet gaat een belangrijk deel van het operationele grondwaterbeheer over naar de waterschappen. In het WHP dient de provincie de kaders voor uitoefening van het operationele grondwaterbeheer door de waterschappen aan te geven. Op operationeel niveau blijft de vergunningverlening voor (1) grondwateronttrekkingen groter dan 0,5 miljoen m³ per jaar, (2) voor grondwateronttrekkingen ten behoeve van drinkwater en (3) voor koude-warmte-opslagsystemen tot de verantwoordelijkheid van de provincie behoren.

Ook de provinciale rol als bevoegd gezag met betrekking tot het waterbodembeleid verandert. In eerdere provinciale plannen was het waterbodembeleid vooral een onderwerp van het milieubeleid (en opgenomen in het PMP, Provinciaal Milieubeleidsplan). Gezien echter de sterke relatie met zowel het kwantitatieve waterbeleid (bv. baggeren van waterlopen met het oog op voldoende afvoercapaciteit en vaardiepte) als de waterkwaliteit (beïnvloeding van de oppervlaktewaterkwaliteit via verontreinigde waterbodems) wordt voorgesteld het waterbodembeleid op te nemen in het WHP. Bij inwerkingtreding van de Waterwet gaat ook de bevoegdheid voor (de sanering van) de waterbodems over van provincie naar de waterbeheerder (rijkswaterstaat of waterschap).

Een derde wijziging in verantwoordelijkheden is het gevolg van veranderingen in de Wet op de ruimtelijke ordening (Wro). Op grond van deze wetswijziging stellen provincies een structuurvisie op

en krijgen een andere rol dan onder het huidige wettelijke regime. Voor het provinciale waterbeleid is van belang dat de ontwerp-Waterwet aangeeft dat het provinciale Water(huishoudings)plan tevens de status van structuurvisie krijgt onder de nieuwe Wro. In hoofdstuk 2 van deze Startnotitie wordt hier verder op ingegaan.

Ad. 3. Huidige toestand watersystemen

Op grond van uitgevoerde analyses kan worden geconstateerd dat er sprake is van een voorzichtige positieve trend, maar op veel fronten de waterdoelstellingen en waterafhankelijke natuurdoelen nog niet worden gehaald. Het betreft daarbij zowel de bestaande landelijke en Europese waterkwaliteitsdoelstellingen, als de ecologische doelstellingen die door de provincie in de vorm van natuurdoeltypen zijn vastgelegd in de natuurgebiedsplannen voor de Ecologische Hoofdstructuur (verdroging, onvoldoende grondwaterkwaliteit). Dit blijkt zowel uit de provinciale Regionale Watersysteemrapportage 2004 (RWSR 2004), waarin de toestand van het water in Noord-Brabant is geëvalueerd, uit de karakteriseringsrapportages voor de Maas (maart 2005) en Schelde (december 2004), die op grond van artikel 5 van de KRW zijn opgesteld, als uit de evaluatie van het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) in 2006.

Voor veel stoffen (nutriënten en zware metalen) worden de normen voor oppervlaktewaterkwaliteit (het Maximaal Toelaatbaar risico, MTR) nog niet gehaald. Hoewel er op hoofdlijnen een langzame positieve trend zichtbaar is, vormen stoffen zoals stikstof, fosfaat, koper, nikkel, zink en enkele bestrijdingsmiddelen op basis van de huidige normering een probleem in de provincie. Mogelijk kan de probleem-status van sommige stoffen in de toekomst worden verminderd door toepassing van een andere, door veel EU-lidstaten toegepaste, meetmethode. Ook is gebleken dat hoge concentraties van sommige schadelijke stoffen een relatief klein effect hebben op aquatische ecosystemen omdat planten en dieren slechts lage concentraties van deze stoffen opnemen (de "biobeschikbaarheid" van deze stoffen is laag). Dit laatste argument kan wellicht leiden tot een minder scherpe norm voor deze stoffen. De genoemde aanpassingen van de huidige meetpraktijk en de normering op basis van biobeschikbaarheid zijn nog in discussie; er zijn nog geen landelijke afspraken over gemaakt. In het WHP zal rekening gehouden worden met de uitkomst van deze discussie.

Ook de kwaliteit van grondwater voldoet nog niet aan de normen. Dit geldt ook voor de biologische toestand van het merendeel van de waterlichamen in vergelijking met natuurlijke wateren. Momenteel blijken vrijwel alle waterlichamen binnen het Maasstroomgebied (waar Noord-Brabant voor het grootste deel mee samenvalt) 'at risk' te zijn, dat houdt in dat ze in 2015 niet aan de normen en doelstellingen voor een Goede Ecologische Toestand van de Kaderrichtlijn Water zullen voldoen. De effecten van de toenemende economische ontwikkelingen en menselijke invloed heffen de positieve resultaten van het vigerende beleid op (Karakterisering Nederlands Maasstroomgebied, maart 2005).

Ook wat betreft de waterkwantiteit worden niet alle doelen gehaald. Zo blijkt onder andere uit de RWSR 2004 dat het herstel van verdroogde gebieden nog niet snel genoeg gaat om de doelstelling van 40% herstel in 2010 te halen. Daarnaast gaat het realiseren van besparingen in watergebruik langzaam.

Het Waterhuishoudingsplan zal voor deze geconstateerde tekortkomingen het strategisch kader vormen om de uitvoering richting een verdergaande positieve trend verder te ondersteunen.

2. Werkwijze

2.1. Inleiding

Het doel van het in gang gezette WHP-traject is om in 2009 te komen tot een Waterhuishoudingsplan (regionaal Waterplan) dat voldoet aan de volgende eisen:

- Het plan dient vóór 22 december 2009 door Provinciale Staten te zijn vastgesteld;
- Het plan voldoet aan de vereisten van de nog in werking te treden Waterwet, inclusief de functie als Structuurvisie onder de Wet ruimtelijke ordening;
- Het plan voldoet aan de vereisten van de Europese Kaderrichtlijn Water en ander Europees beleid voor zover relevant voor het provinciale waterbeleid (zoals de Natura 2000-doelstellingen);
- Het plan wordt in een iteratief proces afgestemd met de KRW-Stroomgebiedbeheerplannen van Maas, Schelde en Rijn;
- Over het plan is de wettelijk verplichte Strategische Milieu Beoordeling (SMB), ook wel plan-MER geheten, uitgevoerd;
- Het plan bevat beleid voor alle overige thema's die niet vallen onder de Kaderrichtlijn Water, maar die wel nodig zijn voor een goed provinciaal strategisch kader op het gebied van de waterhuishouding. Hieronder vallen o.a. de afspraken uit het Nationaal Bestuursakkoord Water, o.a. Waterbeleid 21^e eeuw (WB21) en het Gewenst grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR);
- Het plan wordt afgestemd met het provinciaal milieu-, natuur- en ruimtelijke beleid;
- Het plan is afgestemd met de waterbeheerplannen van de vier Noord-Brabantse waterschappen en het waterbeheerplan voor de Rijkswateren voor zover er een hydrologische relatie bestaat met de Noord-Brabantse regionale wateren.

2.2. Planning

Om tijdig tot het bovengeschetste resultaat te komen wordt op hoofdlijnen het volgende pad gevolgd. Hoe dit in de tijd moeten worden gezien is aangegeven in de tijdbalk (Figuur 1). De onderstaande cijfers refereren daarbij aan de tijdbalk. Er is een onderscheid gemaakt tussen de ijkmomenten in het WHP-traject en het Kaderrichtlijn Water traject.

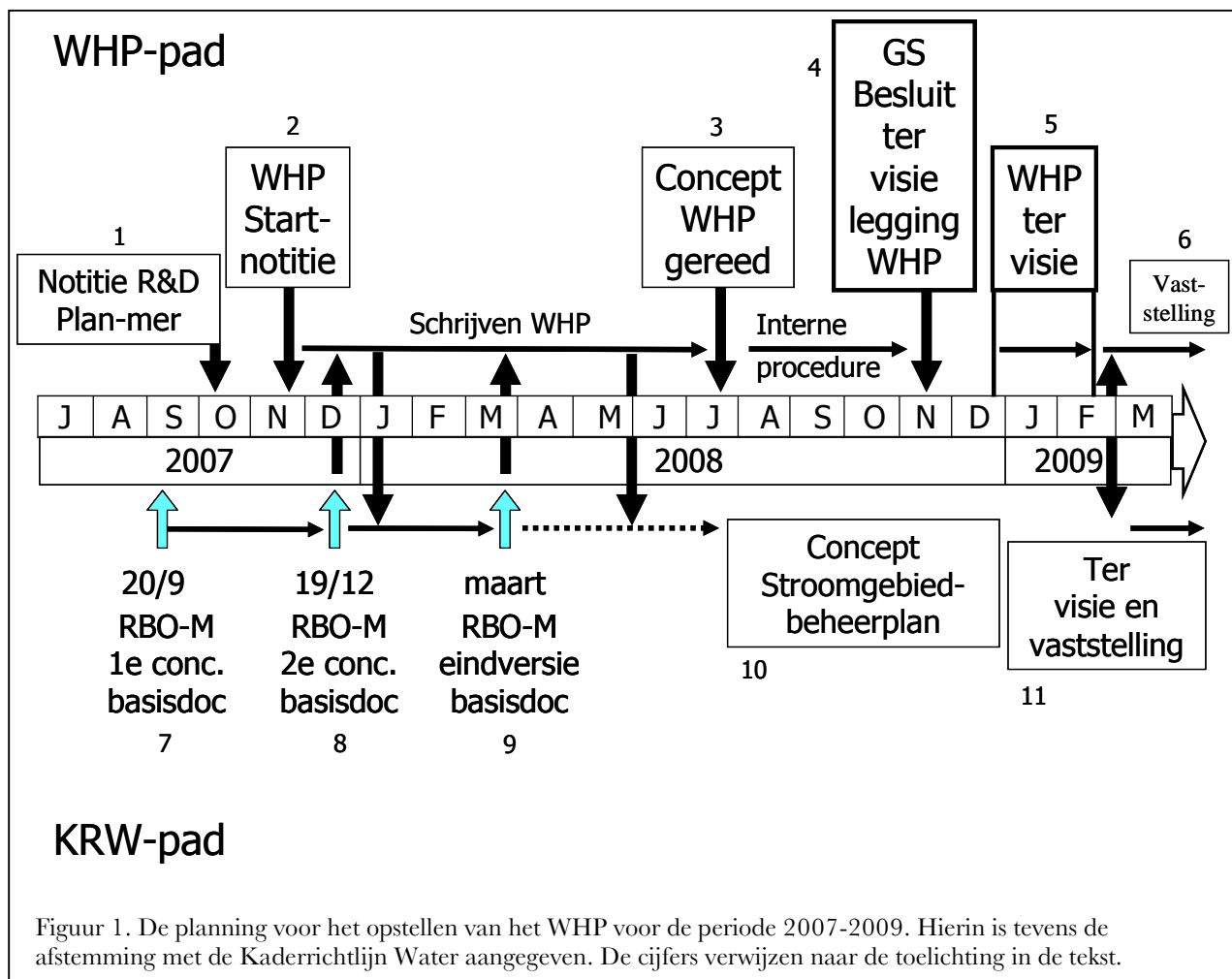
WHP traject

1. Plan-mer

De Wet milieubeheer stelt dat het provinciale waterhuishoudingsplan plan-mer plichtig is. Hoofddoel van een plan-mer is om bij besluitvorming op strategisch planniveau voldoende aandacht voor de milieu-aspecten te waarborgen en eventuele negatieve effecten van ingrepen te kunnen voorzien. De plan-mer moet de alternatieven en milieuaspecten in beeld brengen zodat deze een volwaardige plaats krijgen in de bestuurlijke besluitvorming. Het plan-mer traject wordt binnen Noord-Brabant in gezamenlijkheid met de waterschappen opgepakt. Ten aanzien van de te volgen plan-mer-procedure is opdracht verleend voor het opstellen van een zogenaamde 'notitie reikwijdte en detailniveau'. De 'notitie reikwijdte en detailniveau' geeft inzicht in de mate van gedetailleerdheid waarmee de mer-procedure voor het WHP moet worden benaderd en een afbakening van de relevante inhoudelijke onderwerpen/thema's die hierbij van belang zijn.

Uitkomsten van de 'notitie reikwijdte en detailniveau' zijn dat:

- er voor gekozen wordt één effectbeschrijving te maken voor het integrale pakket aan maatregelen en niet per type of groep van maatregelen. Dit doet tevens het meeste recht aan het gebiedsproces en de samenhang van de diverse wateraspecten;

- er voor gekozen wordt het detailniveau van het plan-mer aan te laten sluiten bij het abstractieniveau van de plannen: d.w.z. in het plan-mer worden de doelen van het Waterhuishoudingsplan getoetst en worden de waterbeheerplannen van de waterschappen onderzocht op de maatregeltypen in de periode 2010-2015. Dit detailniveau geldt zowel voor de effectbeschrijving als voor de alternatiefontwikkeling;
- er voor gekozen wordt het voorkeursalternatief te laten aansluiten bij de uitkomsten van het gebiedsproces;
- er voor gekozen wordt om ten aanzien van alternatiefontwikkeling voor het WHP uit te gaan van de hoekpunten van de Telosdriehoek, waarbij de invulling van de alternatieven gebaseerd zal zijn op generieke uitgangspunten voor heel Brabant.

Op basis van deze notitie reikwijdte en detailniveau start begin 2008 het opstellen van de plan-mer; dit loopt parallel aan het WHP-planproces. De plan-mer wordt gelijktijdig met het ontwerp-WHP ter inzage gelegd. Ook de Commissie-MER zal om advies gevraagd worden. Brabant is landelijk pilot-project voor het opstellen van de ‘notitie reikwijdte en detailniveau’ en de plan-mer. Dit houdt in dat het ministerie van VROM participeert in de begeleiding en dat de Brabantse resultaten opmaat zijn voor de aanpak in andere regio’s.

2. *Startnotitie WHP*

Het voorliggende product vormt na behandeling in de Statencommissie Ruimte & Milieu het startschot voor het schrijven van het daadwerkelijke waterhuishoudingsplan 2009-2015.

3. *Concept Ontwerp-WHP*

De planning is er op gericht om het conceptplan vóór het zomerreces van 2008 gereed te hebben. Dat houdt in dat 6 à 7 maanden beschikbaar zijn om het feitelijke conceptplan te schrijven. Het WHP is een integraal plan waarin alle aspecten van de waterhuishouding aan de orde zullen komen. De TELOS benadering speelt hierbij een grote rol. In die zin sluit de werkwijze goed aan bij het bestuursakkoord 2007-2011 waarin een integrale benadering wordt voorgestaan.

Mede om te voldoen aan de verplichting op grond van de concept nieuwe Waterwet, dient in het WHP een aanduiding te worden geven van de redelijkerwijze te verwachten financiële en economische gevolgen van het te voeren beleid. In het gebiedenproces dat door de waterschappen ten behoeve van de Kaderrichtlijn Water en het Nationaal Bestuursakkoord Water wordt uitgevoerd, worden de benodigde maatregelen en de daarbij behorende kosten bepaald. Op dit moment wordt in opdracht van de provincie door Twynstra Gudde een onderzoek uitgevoerd naar de baten van het waterbeleid (o.a. vanuit de TELOS-benadering). De resultaten zijn vóór eind 2007 bekend en zullen apart aan de Commissie Ruimte en Milieu worden voorgelegd.

4. *GS besluit m.b.t. de tervisielegging*

GS dienen in november 2008 het besluit te nemen het WHP ter visie te leggen om te kunnen voldoen aan de landelijke afspraak om alle reguliere plannen van Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten vanaf eind december 2008 ter visie te leggen. Het GS-besluit doorloopt de formele interne procedure, waarbij bespreking plaatsvindt in respectievelijk de relevante beleidsoverleggen, de provinciale Commissie Ecologie (of diens opvolger) en de Commissie Ruimte en Milieu.

5. Ter visie legging

Het Ontwerp-WHP zal vanaf eind december 2008 gedurende 6 weken ter visie worden gelegd. Min of meer gelijktijdig leggen de waterschappen de waterbeheerplannen ter visie. Over afstemming bij de tervisielegging en de daaropvolgende behandeling van de inspraakreacties zullen afspraken worden gemaakt tussen het Rijk, de provincies en de waterschappen. Het ministerie van Verkeer en Waterstaat heeft toegezegd om vóór eind 2007 met een voorstel hiervoor te komen.

6. Vaststelling

De normale procedure na de tervisielegging houdt in dat een Nota van Inspraak en Reactie wordt opgesteld, die al dan niet kan leiden tot aanpassing van het plan. De Nota en het bijgestelde plan worden aan PS ter vaststelling voorgelegd, voorafgegaan door een bespreking in de Commissie Ruimte en Milieu.

Voor het WHP geldt echter de bijzondere situatie dat het plan tevens dient als input voor de KRW-stroomgebiedsplannen voor Maas, Rijn en Schelde die in 2009 gedurende 6 maanden ter visie moeten worden gelegd. De verwerking van de inspraakreacties op het stroomgebiedbeheerplan en op het WHP moeten op elkaar worden afgestemd. Dit betekent dat de vaststelling van het WHP pas na het verstrijken van de ter visie termijn van het stroomgebiedbeheerplan kan plaatsvinden.

Kaderrichtlijn Water traject

Het traject van de Kaderrichtlijn Water heeft nauwe banden met het opstellen van het WHP. De doelen en de provinciale maatregelen zullen een plek moeten krijgen in het waterhuishoudingsplan. In het WHP zullen de maatregelen voor de verschillende stroomgebieden in Brabant (Maas, Schelde, Rijn) afzonderlijk herkenbaar moeten zijn. Het onderste deel van de tijdbalk in figuur 1 geeft aan hoe de planning voor het Kaderrichtlijn Water spoor eruit ziet.

7. Eerste versie basisdocument

Op basis van door de waterschappen aangeleverde gegevens (noodzakelijke maatregelen per waterlichaam) wordt door het Projectbureau KRW-Maas een basisdocument opgesteld. Daarin worden op hoofdlijnen standpunten ingenomen over het ambitieniveau, de kosten, termijnen, nader te onderzoeken aspecten etc. Over deze gegevens wordt in opdracht van het Projectbureau KRW-Maas ook een economische analyse uitgevoerd die mede input vormt voor de eerste versie van het basisdocument.

Dit basisdocument wordt aan alle participerende overheden en aan de klankbordgroep met maatschappelijke groeperingen en belangenorganisaties voorgelegd voor commentaar. Behandeling van dit eerste concept van het basisdocument heeft plaatsgevonden in het regionaal Bestuurlijk Overleg van 20 september 2007.

8. Tweede versie basisdocument

In de tweede versie is het commentaar van alle geraadpleegde partijen verwerkt en zijn eventuele hiaten in het eerste concept verder ingevuld. Dit tweede concept staat in de wandelgangen bekend als de '90%-versie', wat betekent dat alle partijen het voor minstens 90% van de doelen, maatregelen en andere afspraken eens moeten zijn. Dit 2^e basisdocument (plus onderliggende meer gedetailleerde uitwerkingen per waterlichaam) levert voor veel partijen het belangrijkste deel van de informatie m.b.t. de KRW-onderwerpen in het eigen reguliere plan.

Voor de provincie Noord-Brabant betekent dit dat het schrijfsproces van het WHP (zie ijkmoment 3) formeel begint nadat het RBO op 19 december 2007 het 2^e concept basisdocument heeft vastgesteld, en deze startnotitie in de Statencommissie Ruimte & Milieu is besproken.

9. Eindversie basisdocument

Het ligt in de bedoeling om over alle nog niet opgeloste zaken in het 2^e concept bestuurlijke afspraken te maken voor maart 2009 en dit op te nemen in de eindversie van het basisdocument.

10. Concept Stroomgebiedbeheerplan

Het stroomgebiedbeheerplan is het document dat aanvang 2010 aan de EU zal worden aangeboden door de Staatssecretaris van V&W. Het document wordt primair gevoed door de KRW-onderwerpen in de reguliere plannen van Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten.

11. Vaststelling

Het Rijk (het Directoraat-Generaal Water van V&W) werkt op dit moment aan een voorstel voor procedure m.b.t. de stroomgebiedbeheerplannen. Dit houdt in dat de vervolgstappen die eind 2009 moeten leiden tot accordering door alle partijen en vaststelling door de Staatssecretaris van V&W op dit moment nog niet kunnen worden gepland. Wel is duidelijk

dat de stroomgebiedbeheerplannen op grond van Europese regels gedurende 6 maanden ter visie moet worden gelegd.

2.3. Afstemming met andere beleidstrajecten

Om tot een breed gedragen plan te komen vindt de voorbereiding van het WHP ook plaats via intensieve consultatie van externe betrokkenen (medeoverheden en doelgroepen), zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau. Reeds in 2006 is tweemaal een bijeenkomst in Kasteel Heeswijk georganiseerd, waarbij in een open en constructieve sfeer met diverse partijen is gediscussieerd over de opzet en onderwerpen van het WHP. In de nazomer van 2007 is vervolgens met te onderscheiden doelgroepen (ZLTO, waterleidingbedrijven, Vereniging industriewater/KvK, BMF en terreinbeheerders) apart overleg gevoerd over voor hen relevante onderdelen van het waterbeleid.

Met de waterschappen vindt structureel overleg plaats vanwege de afstemming tussen het provinciale waterhuishoudingsplan en de waterbeheerplannen van de waterschappen.

Over de wijze waarop de leden van Provinciale Staten betrokken worden wordt ingegaan in de hoofdstukken 3 en 4.

Naast de afstemming met externe partijen zijn er ook andere provinciale strategische plannen waarmee afstemming dient plaats te vinden. De afstemming met twee belangrijke processen, de structuurvisie RO en Natura2000, is hieronder nader toegelicht. Tevens zal ook de inhoud van het WHP zo goed mogelijk aansluiten bij de 2^e generatie Reconstructieplannen. Dit wordt gewaarborgd door de ambtelijke inbreng vanuit het reconstructieproces in de projectorganisatie van het WHP.

2.3.1. Structuurvisie RO

Het WHP krijgt onder de Waterwet voor de ruimtelijke aspecten de status van Structuurvisie RO. In het WHP moet duidelijk aangegeven worden voor welke onderdelen dat van toepassing is, en ook dient voldaan te worden aan de digitaliseringsvereisten op grond van de nWro. Tevens moet de samenhang tussen WHP en Structuurvisie RO geborgd worden. Voor deze afstemming tussen waterplan en structuurvisie zal de hierna beschreven werkwijze gehanteerd worden. Tevens zal de keuze voor de inzet van instrumenten uit het water- en het ruimtelijke ordeningsspoor op elkaar worden afgestemd.

WHP-traject

In dit traject wordt bepaald welke elementen als 'Structuurvisie water' via het waterplan worden vastgesteld. Daarbij wordt als criterium gehanteerd dat de betreffende aspecten én als provinciaal belang kunnen worden aangemerkt én dat tevens verankering in het waterplan nodig is om de uitvoering van Europese en nationale verplichtingen (Kaderrichtlijn Water, Nationaal Bestuursakkoord Water) vanaf 2009 mogelijk te maken. Op dit moment wordt gedacht aan de volgende elementen:

- Rivierverruimingsgebieden,
- regionale waterbergingsgebieden,
- Zones met beek- en kreekherstel (ten behoeve van eisen aan inrichting en morfologie uit de Kaderrichtlijn Water),
- Aanduiding (begrenzing) natte natuurparels, incl. attentiezone,
- Grondwaterbeschermingsgebieden².

Aspecten van water die niet op kaart weergegeven worden maar waaraan wel ruimtelijke consequenties verbonden zijn, zoals uitgangspunten m.b.t. hydrologisch neutraal bouwen, de stedelijke wateropgave met betrekking tot riolering en afkoppelen, alsmede de uitvoering van de watertoets, zullen als onderdeel van het WHP-beleid opgenomen worden.

---

² Inclusief 'nieuw beleid' voor bescherming industriële grondwateronttrekkingen voor menselijke consumptie en koude-warmte-opslagsystemen.

Alle overige ruimtelijke waterfuncties uit het WHP 2003-2009 (zoals Water voor de GHS-Natuur en – Landbouw; Water voor de AHS-Landbouw en –Landschap) worden op de WHP-plankaart opgenomen conform de aanduiding op de plankkaart van de Interimstructuurvisie en zijn geen onderdeel van de ‘Structuurvisie water’.

De ontwerpplankaart en het ontwerp-WHP worden vanaf december 2008 ter visie gelegd, waarna uiterlijk december 2009 vaststelling door Provinciale Staten plaatsvindt.

Traject structuurvisie RO

De elementen die door Provinciale Staten in het WHP als ‘Structuurvisie Water’ zijn vastgelegd, worden overgenomen in de nieuwe Integrale structuurvisie RO. Voor alle overige elementen op de plankkaart van het WHP (zoals GHS, AHS) wordt in het kader van de Integrale structuurvisie RO door Provinciale Staten de afweging gemaakt of herbegrenzing moet plaatsvinden.

De Integrale structuurvisie RO en de ‘Structuurvisie Water’ kunnen vervolgens als zelfstandige, op elkaar afgestemde visies naast elkaar bestaan.

2.3.2. Natura 2000

In beginsel zijn de instandhoudingsdoelen en de maatregelen uit de beheerplannen voor de Natura 2000 gebieden mede sturend voor andere processen, zoals de implementatie van de Kaderrichtlijn Water en het waterhuishoudingsplan. Deze beheerplannen zullen naar verwachting eind 2010 gereed zijn. Dit terwijl gegeven de relatief lange voorgeschreven proceduretijd het ontwerp-stroomgebiedbeheerplan én de onderliggende formele ontwerp-waterplannen van provincie en waterschappen omstreeks medio 2008 gereed te zijn. Daar waar de Natura 2000-beheersplannen in feite input zouden moeten leveren voor maatregelen in het stroomgebiedbeheerplan, is de volgorde in werkelijkheid andersom.

Om een pragmatische oplossing te vinden voor het boven geformuleerde probleem, heeft de provincie op 27 februari 2007 overlegd met de Brabantse waterschappen, de natuurterreinbeheerders, het ministerie van LNV en de eigen provinciale organisatie (water en natuur). Het initiatief hiervoor is genomen door de provincie (water en natuur) vanuit de coördinerende rol voor het WHP en de afstemming tussen de KRW, GGOR, verdrogingsbestrijding, waterbeheerplannen van de waterschappen en voor de Natura 2000-implementatie.

Een van de conclusies is dat een snelle actie nodig was om zoveel mogelijk noodzakelijke maatregelen voor de Natura 2000-gebieden al te kunnen opnemen in de KRW-stroomgebiedsbeheersplannen en het WHP. Om deze reden zijn voor 16 Natura-2000 gebieden in Brabant in april 2007 werkateliers georganiseerd waarin door gebiedskenners concreet is nagelopen welke instandhoudingsdoelstellingen (IHD) gelden, welke knelpunten er zijn om de IHD te realiseren en welke concrete maatregelen nodig zijn.

De resultaten van deze quick scan worden zo veel mogelijk meegenomen in de gebiedsprocessen van de waterschappen waar de maatregelen ten behoeve van het behalen van onder andere de KRW-doelen worden opgesteld. De resultaten worden tevens meegenomen in het WHP.

2.3.3. Programmalijn Mooi Brabant en Programmalijn Schoon Brabant

Het bestuursakkoord 2007-2011 is uitgewerkt in een zestal programmalijnen. Hiervan zijn vooral de lijnen Mooi Brabant en Schoon Brabant van belang voor het WHP. Het WHP zal hier inhoudelijk op aansluiten. Een van de speerpunten uit de lijn Mooi Brabant is bijvoorbeeld aandacht voor het

ruimtelijke ontwerp en de uitvoering daarvan. Binnen het op te stellen WHP wordt beoogd de beleving van water meer aandacht geven en een rol laten spelen bij de prioritering van projecten (zie hoofdstuk 6). Iets wat hierop goed aansluit.

Het WHP heeft de sterkste link met de lijn Schoon Brabant. Deze richt zich onder andere op schoon en voldoende water in de provincie, wat ook een van de hoofddoelstellingen van het WHP is.

3. Verantwoordelijkheidsverdeling en onderscheid PS - GS

In Nederland zijn vijf instanties betrokken bij het waterbeheer en de watervoorziening. Op hoofdlijnen is de verantwoordelijkheid als volgt verdeeld:

- Het *Rijk* is verantwoordelijk voor wetgeving, is bevoegd gezag inzake Europese regelgeving (zoals de Kaderrichtlijn Water) en is tevens beheerder van de rijkswateren (grote rivieren en scheepvaartkanalen, Delta-estuarium, IJsselmeer, Waddenzee en Noordzee).
- De *provincies* zijn verantwoordelijk voor de strategische planvorming voor de regionale grond- en oppervlaktewatersystemen, het zo nodig vastleggen van regels in verordeningen (zie onder) en de vergunningverlening op het gebied van grondwateronttrekkingen (na de inwerkingtreding van de Waterwet heeft de verantwoordelijkheid betrekking op een deel van de onttrekkingen, zie paragraaf 1, ad. 2).
- De *waterschappen* zijn verantwoordelijk voor het operationeel beheer van de regionale oppervlaktewateren in kwantitatief en kwalitatief opzicht. Dit laatste heeft vooral betrekking op het zuiveringsbeheer, niet op aspecten die via de Wet milieubeheer worden geregeld, zoals het mestbeleid. De waterschappen zijn – samen met de gemeenten – verantwoordelijk voor de inrichting van ecologische verbindingzones langs waterlopen. Na de inwerkingtreding van de Waterwet worden de waterschappen tevens verantwoordelijk voor een deel van de vergunningverlening voor grondwateronttrekkingen.
- De *gemeenten* hebben een zorgplicht voor het grondwaterbeheer in stedelijk gebied, het rioleringsbeheer in brede zin (inclusief indirecte lozingen op het riool en het omgaan met hemelwater), alsmede – samen met de waterschappen - de inrichting van ecologische verbindingzones langs waterlopen.
- De *waterleidingbedrijven* zijn wettelijk verantwoordelijk voor het leveren van drinkwater. De levering van industriewater is niet wettelijk geregeld.

Als gevolg van deze complexe structuur van verantwoordelijkheden en het feit dat water zich niets aantrekt van onze bestuurlijke grenzen, is een goede afstemming tussen de instanties vereist. In de praktijk betekent dit dat de provincie – als middenbestuur – rekening te houden heeft met de doorvertaling van het rijksbeleid door bijvoorbeeld het vastleggen van regionale doelstellingen. Tevens moet de provincie echter rekening houden met de haalbaarheid van maatregelen (in technisch, financieel en maatschappelijk opzicht) die vooral de waterschappen en gemeenten moeten nemen om de doelen te bereiken.

Verantwoordelijkheidsverdeling binnen de provincie

Provinciale Staten zijn in het duale stelsel bevoegd tot vaststelling van het WHP, Gedeputeerde Staten zorgen in samenspraak met de Statenleden voor de voorbereiding daarvan. Het WHP moet de hoofdlijnen bevatten van het in de provincie te voeren waterbeleid en de daartoe behorende aspecten van het provinciale ruimtelijke beleid. Tot de hoofdlijnen behoren in ieder geval (artikel 4.4 ontwerp-Waterwet):

- De vastlegging van de functies van de regionale wateren.
- Een aanduiding van de gewenste ontwikkeling, werking en bescherming van de regionale wateren, alsmede van de bijbehorende termijnen.
- Een uiteenzetting van de maatregelen en voorzieningen die nodig zijn, met inbegrip van de KRW-maatregelen die provinciale staten of gedeputeerde staten zullen treffen, gerangschikt naar stroomgebieddistrict.

- De aanwijzing van regionale oppervlaktewaterlichamen als kunstmatige of sterk veranderde oppervlaktewaterlichamen dan wel als natuurlijk oppervlaktewaterlichaam³.
- Een aanduiding van de redelijkerwijze te verwachten financiële en economische gevolgen van het te voeren beleid.
- Tevens moeten door Provinciale Staten de ecologische doelen ten behoeve van de Kaderrichtlijn Water worden vastgesteld. Mogelijk geldt dit ook voor de fysisch chemische randvoorwaarden (zie hoofdstuk 5).

Het WHP vormt aldus het provinciale strategische beleidskader. Gedeputeerde Staten kunnen onderdelen van het WHP verder uitwerken en kunnen een uitvoeringsprogramma vaststellen. Daarnaast vormt het WHP via een iteratief proces de basis voor de waterbeheerplannen van de waterschappen. De waterbeheerplannen dienen rekening te houden met het WHP en worden ook ter goedkeuring voorgelegd aan Gedeputeerde Staten.

De Waterwet kent een aantal instrumenten rechtstreeks toe aan Provinciale Staten. Naast vaststelling van het WHP is het belangrijkste instrument het actualiseren van een provinciale verordening (zoals de thans vigerende Verordening waterhuishouding, Verordening op de waterkering en de Provinciale Milieuverordening). Hierin worden onder andere normen vastgelegd (voor waterkeringen, voor wateroverlast), vindt de indeling van waterlichamen plaats en kunnen – indien dat noodzakelijk is voor een samenhangend en doelmatig regionaal waterbeheer - aanwijzingen voor waterschappen worden opgenomen. Bovendien zijn Provinciale Staten kaderstellend voor de wijze waarop Gedeputeerde Staten invulling geven aan het instrumentarium. Op grond van de Waterwet zijn Gedeputeerde Staten ondermeer bevoegd voor vergunningverlening voor bepaalde categorieën van grondwateronttrekkingen en het uitoefenen van toezicht (bijvoorbeeld door middel van goedkeuring van plannen en de mogelijkheid van het geven van individuele aanwijzingen). In het WHP zal nader ingegaan worden op de inzet van de instrumenten die de Waterwet biedt.

---

³ Een waterlichaam is de basiseenheid voor de beschrijving van de toestand en uiteindelijk voor het nemen van maatregelen. De minimale grootte is 50 hectare voor meren en 1000 hectare voor stroomgebieden van beken en kanalen. Per waterlichaam wordt één watertype toegekend gebaseerd op hydromorfologische kenmerken. Voor het hele waterlichaam geldt tevens dezelfde status: natuurlijk, sterk veranderd of kunstmatig. De waterlichamen zijn op kaart weergegeven in bijlage 1.

4. Bijdrage Provinciale Staten

De voorbereiding van het WHP is een taak van Gedeputeerde Staten. Hierbij worden Provinciale Staten betrokken door middel van deze startnotitie met richtinggevende keuzen, (tussentijdse) informatievoorziening aan en bespreking van documenten in de Statencommissie voor Ruimte en Milieu. Ook kan tussentijdse raadpleging en discussie plaatsvinden over enkele belangrijke thema's.

Na behandeling van voorliggende Startnotitie en de daarbij behorende discussienotitie wordt gestart met het schrijven van het concept-ontwerp-WHP (inclusief plan-mer). In de tweede helft van 2008 zal dit document gereed zijn. Voordat het plan eind 2008 door Gedeputeerde Staten wordt vastgesteld ten behoeve van de inspraakperiode zal hierover met leden van Provinciale Staten van gedachten worden gewisseld. Tijdens de inspraakperiode (eind 2008, aanvang 2009) kunnen hoorzittingen met maatschappelijke groeperingen worden georganiseerd waarbij Statenleden desgewenst een rol kunnen vervullen.

5. Beleidsvrijheid

In het WHP zal beleid moeten worden opgenomen waarvoor verschillende beleidskaders gelden. Op hoofdlijnen kan daarbij de volgende driedeling worden gehanteerd:

1. Beleid dat voortkomt uit Europese verplichtingen;
2. Beleid dat voortkomt uit afspraken en doelstellingen op nationaal niveau;
3. Beleid waarvoor de provincie – veelal op grond van wettelijke bevoegdheden – zelf verantwoordelijk is en de beleidskaders vaak worden gevormd door al vastgestelde plannen.

Ad 1. Europese verplichtingen

De belangrijkste verplichtingen zijn vastgelegd in de Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW is geen integrale richtlijn, maar beperkt zich in de huidige situatie vooral tot de waterkwaliteit en ecologische kwaliteit. De belangrijkste doelstelling van de KRW is het bereiken van de ‘Goede Ecologische Toestand’ (GET) waaraan het water in 2015 dient te voldoen. De kaders hiervoor dienen door de lidstaten te worden vastgelegd in een beschrijving van de natuurlijke referentietoestand voor de onderscheiden watertypen. In Nederland heeft het Ministerie van Verkeer & Waterstaat de taak om de referentietoestand te beschrijven.

Daarnaast heeft de EU normen vastgelegd voor ruim 30 prioritare stoffen en wordt via de ‘dochtrichtlijn grondwater’ aangegeven hoe lidstaten moeten omgaan met de drempelwaarden voor een aantal stoffen in het grondwater. Dit laatste heeft betrekking op stoffen die zowel van nature (als achtergrondwaarde), maar ook als gevolg van menselijke invloed in het grondwater kunnen worden aangetroffen.

Ook eerder vastgestelde richtlijnen blijven van kracht. Op het gebied van de waterkwaliteit zijn vooral van belang de Nitraatrichtlijn (met o.a. de norm van 50 mg/l stikstof in het grondwater), de gewasbeschermings- en biocidenrichtlijnen en de richtlijn Stedelijk afvalwater.

Als laatste legt de KRW nadrukkelijk een link met de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) en de Natura2000-instandhoudingsdoelstellingen. Dit laatste is voor onze provincie relevant omdat vrijwel alle 21 Brabantse Natura2000-gebieden - tenminste ten dele en vaak grotendeels – zijn aangemeld op grond van waterafhankelijke soorten en habitats. In beginsel zijn KRW en VHR gelijkwaardig, maar in de praktijk blijken vooral de Natura2000-doelsoorten en –habitats concreter te zijn benoemd dan de ecologische KRW-doelen, waardoor zij het meest richtinggevend zijn.

In de door de KRW gestelde einddoelen zit relatief weinig beleidsruimte. Ofwel geeft de KRW zelf doelen (bijvoorbeeld in de vorm van kwaliteitsnormen) waarvan niet mag worden afgeweken, ofwel geeft de KRW aan op welke wijze lidstaten doelen moeten formuleren. Wel biedt de KRW de mogelijkheid om af te wijken van de ‘Goede Ecologische Toestand’ om twee redenen.

Op de *eerste* plaats kunnen maatregelen om de KRW-doelen te halen een ‘significant negatief effect’ hebben op andere maatschappelijk belangrijke gebruiksfuncties. De KRW noemt bijvoorbeeld de scheepvaartfunctie of de waterafvoerfunctie van waterlopen. In die gevallen kan worden volstaan met het formuleren van een ‘Goed Ecologisch Potentieel’ (GEP) als doel. Dat is een iets lagere doelstelling waarbij de significant nadelige maatregelen achterwege kunnen blijven. PS kunnen hier op sturen via bijvoorbeeld de functietoekenning voor wateren in het WHP.

Ook voor het formuleren van het GEP gelden overigens strikte randvoorwaarden. Bovendien ziet de KRW het GEP als een uitzondering en niet als regel. Om die reden dient elke 6 jaar in het Stroomgebiedbeheerplan voor concrete gevallen te worden uitgelegd waarom niet aan de voorwaarden voor de GET kan worden voldaan. Omdat op dit moment nog geen ervaring bestaat met de wijze waarop de EU de stroomgebiedplannen zal beoordelen en de Tweede Kamer bovendien heeft aangegeven dat de doelen haalbaar zullen moeten blijven, is landelijk afgesproken om in de eerste generatie stroomgebiedbeheerplannen (2009-2015) zoveel mogelijk de ‘voorzichtige’ lijn van het GEP te volgen.

Op de *tweede* plaats kan in de tijd worden afgeweken van de verplichting om aan de GET te voldoen. In beginsel geldt de periode 2009-2015 als termijn, maar als kan worden aangetoond dat de uitvoering van maatregelen onevenredig hoge kosten met zich mee brengt is fasering mogelijk, waarbij de doelen pas in 2021 of 2027 worden gehaald. De KRW geeft geen criteria voor de fasering van doelen, zodat daar enige ruimte zit voor eigen interpretatie.

Volgens de huidige inzichten vraagt het Rijk de provincies om de ecologische doelen in de vorm van de GEP's vast te stellen (ofwel in het WHP of in een Provinciale Verordening). Dit geldt tevens voor regionale normen die mogen worden afgeleid voor de fysisch chemische randvoorwaarden die nodig zijn om de ecologische doelen te bereiken. Het gaat hierbij om normen voor onder andere stikstof en fosfaat. Ook deze normen worden zoals het nu staat door de provincie vastgesteld. Het opstellen van de doelen gebeurt per (deel)stroomgebied door de waterschappen volgens landelijke en Europese richtlijnen en leidraden. Het opstellen van de maatregelpakketten om deze doelen te bereiken gebeurt daarnaast in de integrale gebiedsprocessen in intensieve samenspraak met de regio zodat de lokale geluiden goed meegenomen kunnen worden. De maatregelen en afspraken die hier tot stand komen, kunnen rekenen op een breed draagvlak in de regio en in die zin zit hier niet veel beleidsvrijheid. De verantwoordelijkheid voor het gebiedsproces ligt bij de waterschappen. Dit alles sluit geheel aan bij het speerpunt Samenwerking uit het bestuursakkoord 2007-2011 waarin wordt aangegeven dat wij als provincie streven naar het samen met andere partners bereiken van resultaten voor de Brabantse samenleving.

Ad. 2. Nationale verplichtingen

In 2003 is het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) door een groot aantal overheden, waaronder alle provincies, ondertekend. Het NBW heeft een looptijd tot 2008 en wordt momenteel geactualiseerd. De belangrijkste daarin opgenomen doelen hebben betrekking op bescherming tegen regionale wateroverlast en over het Gewenst Grond- en Oppervlaktewaterregime (GGOR), inclusief de verdrogingsdoelstellingen voor natuur. Voor zover bekend blijven de doelen uit het eerste NBW grotendeels intact en richt het nieuwe NBW zich vooral op de snelheid en financiering van de uitvoering.

Met betrekking tot *de bescherming tegen wateroverlast* (Waterbeleid 21^e eeuw, WB21) is afgesproken om via de trits 'vasthouden, bergen en afvoeren' te komen tot een aanvaardbaar beschermingsniveau. Daartoe zijn landelijke werknormen opgesteld die door de waterschappen zijn gebruikt om het benodigde volume aan waterberging te berekenen. De provincies hebben in dat kader twee opdrachten: Ten eerste dienen de provincies in 2009 de werknormen te formaliseren, waarbij tevens moet worden aangegeven waar en waarom eventueel van deze normen is afgeweken. Dit geschiedt uiteraard in nauw overleg met de waterschappen die kennis bezitten over de lokale waterhuishoudkundige situatie. Op de tweede plaats dienen de provincies het ruimtebeslag dat het gevolg is van de toepassing van de normen, via het spoor van de ruimtelijke ordening vast te leggen. Voor dit laatste is de structuurvisie (volgens de nWro) in beeld. In Noord-Brabant zijn de regionale waterbergingsgebieden al vastgelegd in de reconstructie- en gebiedsplannen die in maart 2005 door PS zijn vastgesteld. De Brabantse waterschappen werken op dit moment aan een voorstel voor aanpassing van het ruimtelijke beeld op basis van nieuw verworven inzicht. Verankering van de wijzigingen t.o.v. de reconstructieplannen kan onderdeel zijn van het WHP in de vorm van de structuurvisie Water (zie hoofdstuk 2 van deze Startnotitie). Ook in het nieuwe NBW worden naar verwachting nieuwe criteria opgenomen die aanleiding kunnen zijn voor nieuwe berekening door de waterschappen van de bergingsgebieden.

M.b.t. het *Gewenst Grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR)* zijn door PS de kaders vastgesteld (december 2005) conform de afspraken in het NBW. Het GGOR voor stedelijk gebied en voor de AHS wordt uitgewerkt door waterschappen en gemeenten op basis van een analyse van knelpunten in

het huidige watersysteem. Voor GGOR natuur gelden de afspraken die in de reconstructieplannen zijn vastgelegd voor de natte natuurparels. Inmiddels is door het ministerie van LNV in overleg met de provincies een zg. TOP-lijst voor de verdrogingsaanpak opgesteld. In deze lijst zijn tevens de Natura2000-gebieden opgenomen.

In de eerder genoemde integrale gebiedsprocessen worden ook maatregelen meegenomen ten behoeve van GGOR en WB21. Hier geldt dus ook dat de maatregelen die in de regio worden geformuleerd ten behoeve van deze doelstellingen kunnen rekenen op een breed draagvlak en daardoor minder beleidsvrijheid.

Ad. 3. Eigen provinciale doelstellingen

De meeste onderwerpen die niet onder de KRW of het NBW vallen, kunnen naar eigen inzicht door de provincie worden ingevuld en uitgewerkt. In beginsel gaat het om onderwerpen waarvoor al beleid is opgenomen in het vigerende WHP. In de Hoofdlijnennota voor het nieuwe WHP (30 januari 2007) is aangegeven dat zoveel mogelijk wordt uitgegaan van continuering van het provinciale beleid vanwege de consistentie. Dit betreft vooral de beleidsthema's waarvoor de uitvoering al is gestart, zoals via de vastgestelde Reconstructie- en gebiedplannen (met daarin o.a. de verdrogingsaanpak voor de natte natuurparels, regionale waterberging, beek- en kreekherstel etc.).

Voor twee onderwerpen wordt echter speciale aandacht gevraagd, t.w. de functietoekenning aan wateren en het grondwaterbeleid.

- Via de functietoekenning (een bij wet vastgelegde provinciale bevoegdheid) kan de provincie sturen op het ambitieniveau en prioritering voor maatregelen. In het vigerende WHP zijn functies vastgelegd die ondermeer sturend zijn geweest bij maatregelen in de reconstructieplannen en die ook nu een toetsingskader vormen voor het provinciale subsidiebeleid. De concretisering van functies en maatregelen in de reconstructieplannen, een wijziging in het EU-beleid m.b.t. de viswater-richtlijn en de implementatie van de KRW zijn aanleiding om de functietoekenning in het WHP te herzien.
- Met de inwerkingtreding van de nieuwe Waterwet veranderen de bevoegdheden van de provincie op het gebied van het grondwaterbeheer (zie ook hoofdstuk 1). Delen van het operationele beheer gaan over naar de waterschappen. De strategische kaders voor het grondwaterbeheer in het WHP kunnen in beginsel ongewijzigd blijven, maar de ruimere instrumentele mogelijkheden van de nieuwe Waterwet maken het mogelijk om de doelstellingen van het grondwaterbeleid op een betere wijze te realiseren. In hoofdstuk 6 wordt daar verder op ingegaan.

6. Inventarisatie onderwerpen en scenario's

Op 30 januari 2007 is de 'Hoofdlijnennota voor het Waterhuishoudingsplan 2009-2015' behandeld door de Statencommissie Ruimte en Milieu (zie ook de toelichting in hoofdstuk 1). De Hoofdlijnennota bevat kaders voor het opstellen van het plan vanaf medio 2007 tot medio 2008. Daarnaast geeft de nota richting bij de verdere implementatie van de Kaderrichtlijn Water in gebiedsprocessen, getrokken door de waterschappen, in de loop van 2007. Deze kaders worden overgenomen in de voorliggende startnotitie als richtinggevende uitspraken voor het verdere planproces.

Voornoemde kaders uit de Hoofdlijnennota, in combinatie met overige autonome ontwikkelingen, hebben geleid tot een inventarisatie van onderwerpen die naar verwachting opgenomen zullen worden in het WHP 2009-2015. De kaders uit de Hoofdlijnennota zijn hieronder samengevat. Tevens zijn de overige onderwerpen die aandacht krijgen in het WHP hierbij opgesomd.

Algemene uitgangspunten

- Het plan dient inzichtelijk te maken op welke wijze het waterbeleid bijdraagt aan versterking van het ecologisch, economisch en sociaal-cultureel kapitaal van Noord-Brabant.
- Het plan dient inspirerend, uitvoeringsgericht, betaalbaar en handhaafbaar te zijn, met helder geformuleerde doelstellingen en afspraken.
- De doelen worden op consistente wijze geformuleerd volgens de doelenboom-benadering.

Omgaan met bestaande beleidskaders

- Bestaande beleidslijnen en gemaakte afspraken over de uitvoering worden zoveel mogelijk voortgezet.
- Indien bestaande afspraken en/of doelstellingen onder druk komen te staan als gevolg van 'harde' resultaatverplichtingen die voortvloeien uit de implementatie van de Kaderrichtlijn Water (KRW), wordt vooralsnog gekozen voor het verlengen van de termijnen die voor de KRW-doelrealisatie gelden en niet voor het verlagen van de KRW-doelstellingen.
- De integrale gebiedsgerichte manier van werken vormt ook in de komende planperiode de basis voor de uitvoering van het waterbeleid.
- Voor oppervlaktewateren met de huidige WHP-functie 'Waternatuur', die in 2009 niet als waterlichaam in het Stroomgebiedbeheerplan worden opgenomen (zoals vennen en wielen), worden op een met de KRW vergelijkbare wijze doelstellingen en maatregelen uitgewerkt.
- De bestaande doelstellingen voor de verdrogingsbestrijding worden aangepast aan de verplichtingen voor de Vogel- en Habitatrichtlijn en landelijke afspraken over TOP-gebieden.
- Overige in het WHP uit te werken onderwerpen, in beginsel in lijn met het vigerende WHP:
  - Watertoets
  - Monitoring
  - Bestuurlijk toezicht

Omgaan met prioritering

- Indien een keuze nodig is, krijgen beschermde gebieden die vallen onder EU beleid voor zwemwater, Natura2000-gebieden en gebieden voor de productie van water voor menselijke consumptie, alsmede projecten met betrekking tot de veiligheid de hoogste prioriteit. De tweede prioriteit betreft watergerelateerde doelstellingen uit Reconstructie- en Gebiedsplannen, alsmede de aanpak van wateroverlast in stedelijk gebied. Overige projecten komen daarna aan bod, tenzij al concrete afspraken over de uitvoering zijn gemaakt.

- Indien doelstellingen op een verschillende wijze kunnen worden bereikt, wordt gekozen voor maatregelen met de meest gunstige verhouding tussen duurzaamheid en kosteneffectiviteit.
- Brongerichte maatregelen, mits ongeveer gelijk in effectiviteit en niet onevenredig veel duurder, krijgen de voorkeur boven effectgerichte (end-of-pipe) maatregelen.
- De sociale en/of economische meerwaarde (zoals belevingswaarde en recreatie) is mede bepalend voor de prioriteit van projecten.
- Overige in het WHP uit te werken onderwerpen, in beginsel in lijn met het vigerende WHP:
  - Functietoekenning
  - Baten van het waterbeleid

Omgaan met Waterbeleid 21e eeuw (WB21)

- Naast veiligheid blijft de bestrijding van regionale wateroverlast een belangrijk aandachtspunt.
- Bij de uitvoering van maatregelen (inrichting waterbergingslocaties) wordt gestreefd naar een zo groot mogelijke synergie met andere doelstellingen, in het bijzonder de opgaven vanuit de KRW.
- Indien strijdigheid ontstaat tussen de wens het gebiedseigen water structureel zo lang mogelijk vast te houden ter bestrijding van droogte (waterconservering) en het water tijdelijk vasthouden (waterberging) ter voorkoming van wateroverlast, heeft de eerstgenoemde doelstelling in beginsel de voorkeur mits de fysieke omstandigheden dit toelaten.
- Overige in het WHP uit te werken onderwerpen, in beginsel in lijn met het vigerende WHP:
  - Opvang watertekorten
  - Normering regionale waterkeringen
  - Omgaan met verzilting

Omgaan met bebouwd gebied

- Het beleid voor gemeentelijk waterbeheer (scheiden van vuil- en schoon waterstromen, aanpak overstorten, aanvulling grondwater) zoals dat sinds 1998 onderdeel vormt van het provinciaal waterbeleid, heeft geen beleidsmatige bijstelling of intensivering maar zal geactualiseerd worden naar aanleiding van nieuwe wetgeving. Met de nieuwe wet gemeentelijke watertaken krijgen de gemeenten een zorgplicht voor grondwater. Onduidelijk is nog hoe gemeenten dat precies gaan invullen. Duidelijk is dat het waterbeleid in de toekomst niet alleen door de waterschappen, maar ook door de gemeenten zal worden uitgevoerd. Dit vereist afstemming en een daarop toegespitst strategisch beleid in het WHP.
- Verbeteringen van de samenwerking in de waterketen (tussen waterschappen, waterleidingbedrijven en gemeenten) is van belang vanwege de grotere effectiviteit bij het behalen van de doelen (onder andere Kaderrichtlijn Water) tegen lagere maatschappelijke kosten. Dit alles vooral op basis van vrijwilligheid.
- Overige in het WHP uit te werken onderwerpen, in beginsel in lijn met het vigerende WHP:
  - Grondwateroverlast in stedelijk gebied
  - Rioleringsbeheer
  - Duurzaam bouwen

Omgaan met waterkwaliteit

- Het behalen van de doelstellingen voor grondwaterkwaliteit dient vooral via generiek stoffenbeleid (rijksverantwoordelijkheid) te worden bereikt. De provincie wil aanvullende regionale maatregelen uitsluitend inzetten indien de kwaliteit van Natura2000-gebieden in het geding is of wanneer maatregelen in bijzondere mate kosteneffectief zijn voor het bereiken van een verbeterde oppervlaktewaterkwaliteit.

- Voor waterbodems zal in het plan een uitvoeringsstrategie voor kwalitatief baggeren worden opgenomen die aansluit bij de provinciale bevoegdheden na de inwerkingtreding van de Waterwet (zie hoofdstuk 1).
- Overige in het WHP uit te werken onderwerpen, in beginsel in lijn met het vigerende WHP:
  - Zwemwater
  - Ecologische doelstellingen oppervlaktewaterkwaliteit
  - Normering oppervlaktewaterkwaliteit

Omgaan met grondwaterbeheer

- In het plan wordt een samenhangend strategisch kader opgenomen dat rust op drie belangrijke peilers, namelijk (1) de totale omvang van de grondwateronttrekkingen, (2) de grondwaterbescherming en (3) de ruimtelijke reservering voor energieopslag in de bodem.
- (1) Uitgangspunt bij de omvang van de grondwateronttrekkingen is het terugdringen van het huidige laagwaardig gebruik door het ontwikkelen van alternatieven
- (2) Uitgangspunt voor grondwateronttrekkingen voor menselijke consumptie (binnen openbare watervoorziening en industrie) is het opnemen van adequaat beschermingsbeleid in het plan.
- (3) Uitgangspunt bij energieopslag in de bodem is verdergaande reservering van de (ondergrondse) ruimte teneinde conflicten tussen energieopslag en andere functies van de bodem te vermijden
- Overige in het WHP uit te werken onderwerpen, in beginsel in lijn met het vigerende WHP:
  - Grondwater in natuurgebieden
  - Grondwater in landbouwgebieden
  - Ontgrondingen

Omgaan met geld

- Bij het beoordelen van de lastenverdeling voor maatregelen wordt het uitgangspunt gehanteerd dat de totale lasten voor huishoudens, landbouw en industrie een belangrijkere maat vormen dan de kosten voor de maatregelen per afzonderlijke initiatiefnemer.
- De provincie zal de inkomsten uit de grondwaterheffing binnen de grenzen van de wet optimaal inzetten voor de uitvoering van het waterbeleid en aanvullend daarop uit de algemene middelen een bijdrage reserveren voor waterthema's die op grond van de wet buiten de bestedingsdoelen van de grondwaterheffing vallen.

Koerswijzigingen in het nieuwe Waterhuishoudingsplan

Ondanks het voornemen om zoveel mogelijk de bestaande beleidslijnen te handhaven, nopen externe ontwikkelingen de provincie om voor enkele beleidsonderdelen een nieuwe of bijgestelde visie te ontwikkelen als basis voor het nieuwe WHP. Het gaat met name om het omgaan met de gevolgen van nieuwe wet- of regelgeving, waarbij de Europese Kaderrichtlijn Water en de nieuwe Waterwet het meest van belang zijn. Daarnaast spelen ook de recente inzichten met betrekking tot klimaatverandering een rol bij de beleidslijnen in het nieuwe WHP.

In de inleiding is aangegeven dat - parallel aan het opstellen van voorliggende Startnotitie - al is gestart met het traject voor een nieuw WHP. Daarom is besloten om via een separate lijn aan de Statencommissie Ruimte en Milieu een discussienotitie aan te bieden over 5 majeure koerswijzigingen die het gevolg zijn van bovengenoemde ontwikkelingen.

Het gaat om de volgende onderwerpen:

1. Provinciale ambitie m.b.t. de ecologische doelstellingen van de Europese Kaderrichtlijn Water (consequentie van de Kaderrichtlijn Water)
2. Beschermingsbeleid voor industriële grondwateronttrekkingen voor menselijke consumptie (consequentie van de Kaderrichtlijn Water)
3. Visie op het grondwaterbeheer (consequentie van de Waterwet)
4. Provinciale rol bij het waterbodembeheer (consequentie van de Waterwet)
5. Provinciale rol bij het anticiperen op de Nota Waterveiligheid

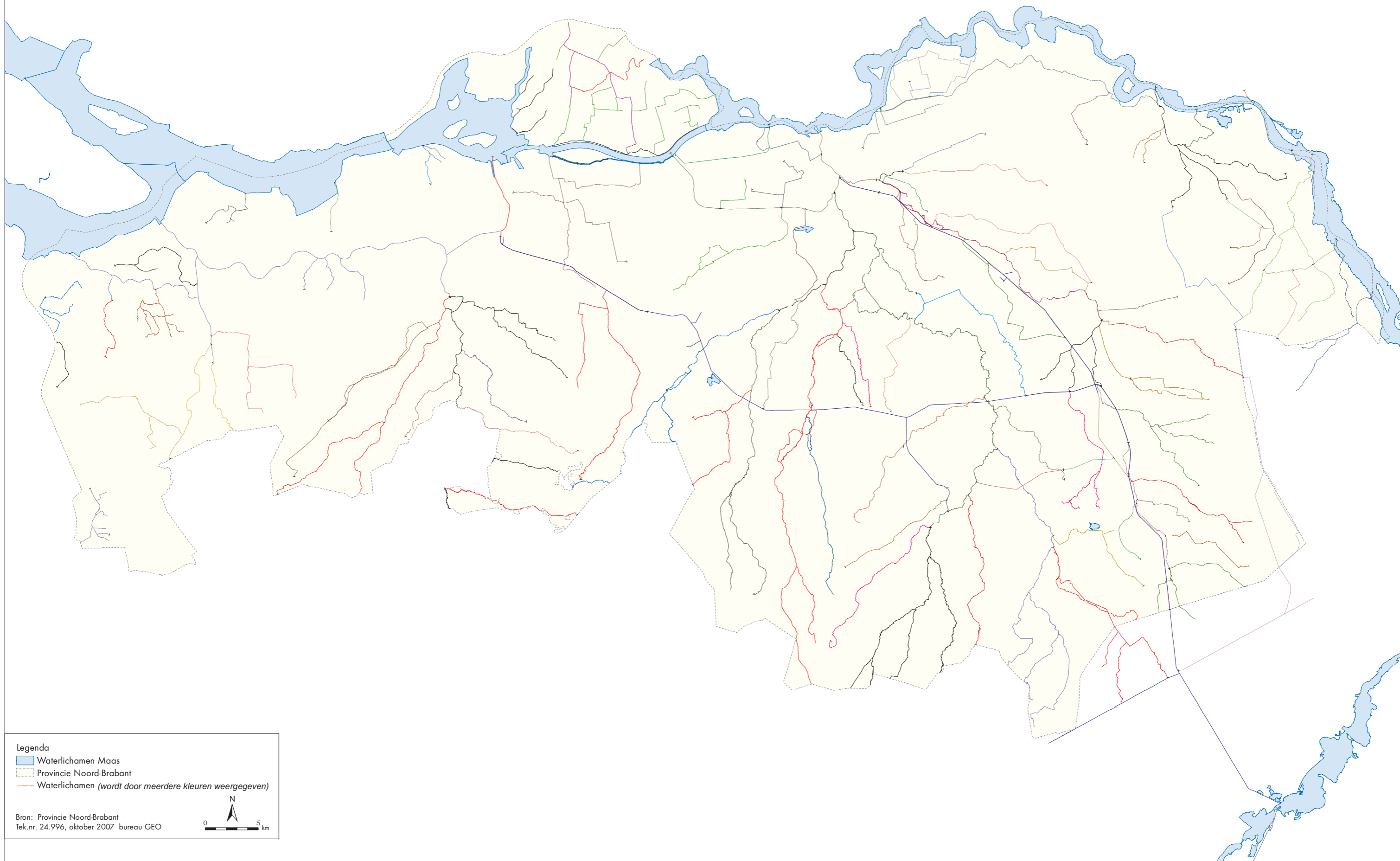
Bijlage 1
Overzicht waterlichamen Noord-Brabant

Waterlichamen in Noord-Brabant

Kaart behorend bij Startnotitie Waterhuishoudingsplan 2009 - 2015

Provincie Noord-Brabant

Legenda

- Waterlichamen Maas
- Provincie Noord-Brabant
- Waterlichamen (wordt door meerdere kleuren weergegeven)

Bron: Provincie Noord-Brabant
Tek.nr. 24.996, oktober 2007 bureau GEO

